ԶՈՐԵՆՅԱԹԻ—22—ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԲԱՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2751 Ե.—Տ.—3—ՆՈՅԵՄԲԵՐ—1880

ՄԱՇԿԱՐԱ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱՀՈՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Վ. Պոլսոյ հմր. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 21/2 Լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 5 դրուշ, երկու անգամի համար 2 դրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։
Մէն մի թիւ 40 փարա արժէ։

ԳԱՅՄԱՆԵՆ

Դուրս գնացած լրագրոյց ճանրաւ ծախը Խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ դրութիւն. Խմբագիր—Տիօրէնին պիսի ուղղուի, Դարմիտա Յանարքը-լար Ճանապարհը թիւ 198, Ներս խան, Մասիսի գրատունը։
Ճանրաւ ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Զտորուած նամակ, յղուած, եւ ետ չեն տրուիր։

ԿԱՍՏԱՆԴՆՈՒՊԱԼԻՍ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս տեղեկութիւնքս հեռագրեցէք

Փարիզ 2 Նոյեմ.

Փարիզի Գերմանական առաջնորդարանէն դեսպան Պ. տը Ռատովիճ Կ. Պոլսոյ Գերմանական դեսպան անուանեցաւ փոխանակ Համֆիէլտ կոմսին, որ Պերլին կը վերադառնայ՝ կ'ըսուի թէ բարձր պաշտօն մ'ընդունելու համար։

Պ. Տը Ռատովիճ վաղը Պերլին կերթայ, ուստից Ամէնք պիտի երթայ իւր հրաժեշտի թուղթերը մատուցանելու, և Ամէնքէն Կ Պոլիս պիտի երթայ։

Բեղրսպուրկ 2 Նոյեմ.

Պ. Տ'Ամպազա ելմտական նախարար անուանեցաւ։

Կը կարծուի թէ Պ. Սօչանոֆ ներքին գործոց նախարար պիտի անուանի։

Սուտ կը հանուի այն զրոյցը թէ Լորիս Մէլիքոֆ զօրավարը Ռուսիոյ նախարարաց խորհրդին նախագահ պիտի անուանի երեր։

Վառնա 2 Նոյեմ.

Գաղղիական փէթրէլ շոգենաւն այսօր առաւօտուն Վառնա հասաւ. ոստիկ հովի մը պատճառաւ Էմինէ հըրուանդանին մօտ ապաստանելու պարտաւորուած էր Պուրկազի մօտ։

Ամէնք 2 Նոյեմ.

Օլկա իշխանուհին (Թագաւորին աղջիկը) մեռաւ։

Լոնտրա 2 Նոյեմ.

Անգլ. Քոնս.		99 3/4
Օսմ.	»	11 1/4
Փոխ.	1865	11 1/4
»	1869	10 7/8
»	1871	69 1/2
»	1872	18 1/2
»	1873	10 3/8
»	1877	82 1/4
Պանք Օթոման		10 5/8
Ռուս. փոխ. 73ի		89 1/2
Եգիպտ. միացեալ		64 5/8
» արտօնաւոր		93 1/4
Տայրա Սանիէ		72 3/4
Փոխ. Ռոչիլտ		96 3/8

Փարիզ 2 Նոյեմ.

Օսմ. Քոնս.	10,37 1/2
» Երկաթուղի	51,50
Պանք Օթոման	518,75
Դպրոց Քոնս. 5 0/0	119,55
» » 5 0/0 Նոր	85,90

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔՐԴԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ

Զրոյց կայ, և Թէհրանէն Եւրոպական վերջին լրագրաց ուղղեալ հեռագիր մ'ալ կը հաստատէ թէ հանրածանօթ Շէյխ-Ուպէյտուլլահ ինքզինք «Քրդաց Թագաւոր» հռչակած է։

Շէյխն այս մտօք յայտարարութիւն մը հաներ է, յորում կը ծանուցանէ թէ ինքզինք անկախ վերհալեալ հրատարակելու որոշում տուած է, և Պարսիկ ու Օսմանեան Քրդաց հրաւէր կը կարդայ որ իւր իշխանութեան ներքեւ «Քրդական ազգութիւն» մը կազմեն։

Շէյխ Ուպէյտուլլահ կը յարէ նաև թէ իւր այս պահանջումը զինու զօրութեամբ պիտի պաշպանէ, և թէ արդէն Ամենակարողն Աստուած յաջողութիւն տուած է իւր զինուց։

Այս հրաւէրին արուեստիք պատասխանն յայտնի չէ։ Բայց եթէ ի նկատ առնուի սա իրողութիւնը թէ Քուրդ ապստամբաց լիւն հետ զհետէ կ'աւելնայ, կրնայ մտաբերիլ թէ Քուրդք բոլորովին անընդունակ պատասխան մը չպիտի տան այդ հրաւէրին։ Քանի որ Շէյխ Ուպէյտուլլահի շահերն աւազակութեան և ապստամբութեան շահուց հետ համաձայն և համընթաց լինին, միշտ իւր դիւրը բաղմաթիւ բանակ մ'ունենալու յոյսը կրնայ տածել։

Հաւանական է որ վաղուան թղթաթերով դալիք Եւրոպական լրագրաց մէջ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւնք տեսնուին այս նիւկատութեան։

—

Քուրդ ապստամբաց շարժումներուն վրայ այս առաւօտ նոր լուր մը չկայ։ Երեկ Թէհրանէն եկած Հալասի հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Քուրդք Դավրէժի գաւառն արշաւեր, բայց յետս մղուեր են։ Մինչև ցարդ եկած տեղեկութեանց նայելով, Քուրդ ապըստամբաց շարժումները՝ Վանայ, Հէրքեարիի և Սուլէյմանիէի Օսմանեան գաւառաց արեւելեան կողմը գտնուող Պարսկական գաւառաց մէջ տեղի կ'ունենան։ Համզա աղան Սուլէյմանիէի կողմէն Սիննայի Պարսիկ գաւառն արշաւեց և անկէ դէպի հիւսիս գնաց. իսկ հիւսիսային կողմը Շէյխ Ուպէյտուլլահի մարդիկն Հէրքեարիէն Ուրմիոյ գաւառը մտան, և այդ քաղաքը գրաւեցին։ Հետեւաբար, ապստամբաց երկու բանակներն հաւանականաբար Սալմաստուրդի և Պինաբի կողմը միացած են։ Այժմ Քուրդ ապըստամբք Ուրմիոյ լիճը պատած են, և իրենց շարժումներն անոր շուրջը տեղի կ'ունենան այլեւայլ ուղղութեամբք։ Եթէ Սալմաստի գաւառն, որ Վանայ գաւառին Պարսկական կողմն առաջին գաւառն է, Քուրդ ապստամբաց ձեռք ինկած է, կը հետեւի թէ Շէյխ Ուպէյտուլլահի մարդիկը խոյի կողմէն Դավրէժի վրայ քալած են. և եթէ, ինչպէս Լա Թիւրքիի թղթակիցը կը ծանուցանէր, Պինաբ Քրդաց ձեռք է մնայ, կրնայ մտաբերուիլ թէ Քրդաց զինուորական յաստակութիւնը՝ Դավրէժն երկու կողմէ զարնել էր։ Բայց այս յարձակումն յետս մղուած է։ Այսուամենայնիւ, Պարսկական զօրաց յաղթութիւնը տակաւին կատարեալ չկրնար համարուիլ։ Ուրմիոյ լճին արեւելեան կողմը (Դաւրէժի գաւառը) Պարսկաց ձեռքն, իսկ արեւմտեան կողմն (Ուրմիոյ գաւառը) Քրդաց ձեռքն է, որք կարելի է նաև լճին հիւսիսային և հարաւային կողմերն ուրիշ դիրքեր ևս ունին իրենց ձեռաց մէջ։ Զինուորական տեսակէտով, Քուրդք Պարսկական հողուն վրայ այսչափ յառաջանալէ յետոյ, կրնային և դեռ կրնան երկայն ընդդիմութիւն մ'ընել Պարսիկ զօրաց, մանաւանդ որ այս վերջինները լաւ կրթուած զօրաւոր բանակ մը չեն կազմեր. բայց Շէյխերու և իմամներու հըրամատարութեան ներքև գտնուող Քրդական բանակէ մ'ի՞նչ կրնայ սպասուիլ, եթէ ոչ ապստամբութիւն։

—

Նոր լուր մը չկայ այն զինուորական միջոցներուն վրայ, զորս կայսերական կառավարութիւնը ձեռք պիտի առնուր Թուրքօ-Պարսկական սահմանագլխին վրայ զինուորական շղթայ մը հաստատելու համար։ Միշտ վախ կայ թէ, Պարսիկ զօրքը ապստամբաց յաղթելէ յետոյ, Քուրդք կրնան Պարսկական հողէն արտաքսիլ, և ետ դալով, Օսմանեան վրայ տարածիլ, ուր իրենց վրէժը կրնան լուծել անդէն դիւղացիներէ։ Բայց ծանր խնդիր մ'է այս, և եթէ Օսմանեան զօրքը պատրաստ չլինի սահմանագլխին վրայ քուրդերը դիմաւորելու, փափաքելի է որ Քուրդ ապստամբք չյաղթուին,—որպէս զի ետ չդան Օսմ. հողը։

Այս առաւօտեան քաղաքական լրոց նայելով, Տէրվիշ փաշան տասնով Սթամպուլ շոգենաւը փոխարինի պատճառաւ Քարֆու ապստամբած լինելով, կայսերական նոր Քոմիսէրն իւր գօրաց հետ միասն երկուշաբթի օրը կրցեր է Շ.քոտրա հասնիլ։ Ռուսի յոյս կայ որ Տուլչինեայի գործին վրայ քանի մ'օրէն նոր լուրեր կուգան։

—

Գաղղիական դեսպան Պ. Թիսոն նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով, Հելլենական խնդրոյն վրայ երկար խօսակցութիւններ ունեցաւ Առաջին նախարարին և Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—

Վառնայի Գաղղիական հիւպատոսարանին դէմ եղած թշնամանաց ինչ տեսակ բան լինելը վերջապէս հաստատուած է։ Հիւպատոսին կամ անոր մարդոց դէմ անձնական բան մը չէ եղած, բայց դիշերով հիւպատոսարանի պատերուն և դիմաց նշանին վրայ պղծութիւն քսուեր է, և բնականաբար, մի քանի սըրիկայի գործ կը նկատուի այս, և ոչ ուրիշ բան։ Ասոնցմէ ոչ մին տակաւին չէ կրցած դտնուիլ։

—

Օսմանեան հեռագրաց և թղթատարութեանց վերատեսչութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ մայրաքաղաքիս հեռագրատուներուն հրաման տրուած է, որ ներկայ (Լատ.) Նոյեմբեր ամսոյն հինգէն սկսեալ միջազգային թղթակցութեան մէջ «ստիպողական» (իւրաժան) հեռագրաց դրութիւնը դործադրեն անհատական թղթակցութեանց համար. և որովհետեւ այս տեսակ հեռագիրք հաղորդակցութեան մէջ առաջնութիւն ունենալով, ամենամեծ արագութեամբ կը հաղորդուին, ուստի ստիպողական հեռագրաց մը դիմաց հասարակ հեռագրաց մի եռապատիկն է։

«Իւրաժան» (ստիպողական) բառը, որ նմանապէս վճարելի է, հեռագրին հասցէէն առաջ պէտք է դրուի։

Եթէ կը ներուի մեզ դիտողութիւն ընել, այս դրութեամբ սովորական կամ հասարակ հեռագրութիւնը կրնայ անգործածելիութեան վիճակի հասնիլ։ Արդէն Եւրոպայէն եկած հեռագրութիւնք շատ անդամ երկու երեք օր ուշանալով սովորական թղթաբերով եկած լուրերէն մեծ առաջնութիւն մը չունին։ իսկ այս նոր դրութեամբ աւելի ետ մնալու հաւանականութիւն կ'ընծայեն, և բնականաբար ամեն մարդ «ստիպողական» դրութեան դիմելու կը պարտաւորի, որպէս զի արագ հաղորդակցութեան օգուտը վայելէ, օգուտ մը, որ հեռագրական թղթակցութեան միակ նպատակն էր արդէն։ Վերջապէս, այս նոր անօրէնութիւնն՝ ըստ մեզ՝ հեռագրաց սակագինն երապատակիլ դատ ուրիշ արդիւնք չկրնար ունենալ։

—

Պերլինի օսմանեան դեսպանին հրաման տրուած է որ Օսմ. մաքսատան համար Գերմանիայի պաշտօնատար մը դտնէ։

—

Հռոմի Ռիֆորմա լրագիրն իւր հոկտ. 25 թուոյն մէջ Պանիոյ և Հերսէքի բնակչաց կողմէ Պ. Կլատսթոնի ուղղեալ խնդրագիր մը կը հրատարակէ՝ որով այդ երկու գաւառաց համար ինքնօրինութիւն կը խնդրեն։ Ցիշեալ լրագիրը կ'աւելցնէ թէ Պ. Կլատսթոն խիստ նեղատասաւոր կերպիւ ընդուներ է այս խնդիրը։

—

Քարբերդէն հոկտ. 8 թուով Մէսէնճը լրագրին ուղղեալ նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Հալէպ և Սեբաստիա արտաքսեալ չարադործ Քուրդ պէյերն և Աղաները մի առ մի բանտէն խոյս տալով իրենց տեղերը կը վերադառնան եղեր։ Թղթակիցն այսպէս 30է աւելի արտաքսեալ Քրդաց անունները կը յիշէ եղեր, որք վերադարձած են և տակաւին ուրիշներ ալ կան։ Ասոնք դարձեալ սկսեր են հարստահարել տեղական ժողովուրդն, որ այժմ կը զղջայ եղեր նոցա դէմ դանդատ բառնալուն վրայ։ Արդէն, յիշեալ պէյերը չվերադարձած, ասնոց բարեկամները վրէժխնդրութիւն ի դործ կը դնէին դանդատ բարձող հարստահարեալ ժողովրդեան վրայ։

Կայսերական կառավարութեան խորին ուշադրութեանն արժանի է այս ամենածանր իրողութիւնն։ Երբ բարենորոգումի դործ դնելու ա՛յնքան փափաք և պատրաստութիւն կը ցուցուի, այսպիսի ցուրտ իրականութիւնք կրնան խանդարել ամեն հաշիւ։

—

Կը լսեմք թէ Ալնաշարի սովելոց յատկացեալ Համաշդային Վիճակահանութեան Մասնաժողովն իւր մէկ նստին մէջ որոշեր է 1881 մայիս 1ին քաշուելիք երկրորդ Վիճակահանութիւնը կանխելով 1881 յունվար 31 15ին քաշել։

Ցայսմիկ է որ Մասնաժողովն այսու ձեռնարկութեամբ՝ տարեգրելու և Ծննդեան տօներու առթիւ արուելիք ընծաներն ակնկալած է և կը յուսայ թէ ժողովուրդը սոյն վիճակահանութեան տոմսակներէն իրը նուէր միմեանց ընծայելով, իւր այս մարդասիրական դործովն 100,000 ֆրանքնոց բաշխ մ'ալ կը յաւելու իւր նուէրին։

—

Քարբերդէն կը ծանուցանեն Մէսէնճը լրագրին թէ այն կողմերն այս տարի հունձքը կանխաւ կարծուածէն խիստ քիչ է, ուստի արմատաց գինն յոյժ բարձրացած է, և դրեթէ անցեալ ձմրան գիներուն կը հաւասարի։ Կուսակալ Ազիզ փաշան, ոյոյ վրայ ամեն կողմէ լաւ կը խօսուի, միջոցներ ձեռք կ'առնու եղեր չահադիտաց դեմ։ Այսու ամենայնիւ, մեծ վախ կայ եղեր թէ յառաջիկայ ձմրան մէջ Քարբերդի ժողովրդեան ադքատ մասը մեծապէս պիտի նեղուի։

—

Կը լսեմք թէ Դեր. Հասուն Հասունեանն կարդինալութեան աստիճան առնելուն լուրը պաշտօնական կերպիւ Հռոմէն ծանուցուեր է իրեն, և թէ քիչ օրէն Դեր. Հասունեան Հռոմ պիտի երթայ կարդինալութեան փեղջին առնելու։

—

Օսէսայի մէջ Իսանքիլէվիչ անուն Հրեայ մը Քրիշնան անուն Հրեայ կնոջ մը հետ կ. Պոլսոյ Թուրքը հաւրէնքներու համար աղջիկներ վաճառած լինելով, առաջինն՝ ուրիշ տարի չղթայակապ աշխատութեան և երկրորդն ուրիշ ամիս բանտարկութեան դատապարտեցան։

—

Դաղղիական դեսպանատան փէթրէլ շոգենաւն, որ հիւպատոսական հանրածանօթ դործին վրայ աճապարանօք վառնա դրկուած էր, և յորմէ քանի օրէ ի վեր լուր չկար, բոլոր վերջին տեղեկութեանց, Սև Ծովու մէջ տիրող ոստիկ փոթորկի մը պատճառաւ փոքրիկ նաւահանգիստ մ'ապաստանած էր, ուր հեռագրատուն չկար։ Դեսպանատան մէջ մեծ մտատանջութիւն կար այս շոգենաւն վիճակին վրայ, բայց այժմ կը հասկցուի թէ ապահով է։

—

Շաբաթ դիշեր ժամը մէկ ու կէսին Արնաւուտի դիւղ Մանոյ առնուն Ցոյն մ'ինքզինք ծովը նետեց՝ ազատելու համար այս «վշտաց հովտէն»։ Խեղճ մարդն արդէն կիսամեռ խեղդուած էր, երբ ծովէն կրցաւ հանուիլ։ Դոհութեամբ կ'իմանամք թէ Տ.քթ. Տիգրան Պապաեան անուն Հայ բժիշկ մ'երկու ժամ մարդասիրաբար աշխատեր է այդ Ցոյնն ստոյդ մահէ մը փրկելու և յաջողեր է։

—

Շաբաթ օրն ոստիկանութիւնը Սիրքէճի խակէլէսիի մօտ դոց խանութի մը մէջ մարդու մը դիակ դտաւ՝ կոկորդէն ու կուրծքէն զարնուած։

—

Այս դիշերը Ուն Գափան հրդեհ ծագելով, ջաղացք մ'ու ածխատաճառի երկու խանութներ հրոյ ճարակ եղան։

—

Այս դիշերուան ոստիկ փոթորկին պատճառաւ, Եէնի դափուի և Գումգափուի եղերաց վրայ մի քանի ածխարարձ նաւեր և Մասուանները ցամաք ելնալով խորտակեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆ

Ազգային ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ ուրբաթ հոկտ. 24 ի Դարմիտա։

Նստանը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 6 ին և դադրուի 10 ին։

Հրաւիրեալ են երեսփոխան էֆէնտիներն՝ իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ։

1880 հոկտ. 20 (Դէպ Ս. Պարեարէ)

Պարր.ը.ին. Հայոց
Գումգափու

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Հրաժարում Մայր Դիւանի անդամոց և ընտրութիւն։
2. Խնդիր տեղափոխութեան և բացակայութեան երեսփոխանաց։ — Տեղեկագիր Ցանձնախմբին։

—

Կը լսեմք թէ Բօթիի ազգայիններէն Պարոն Կարապետ Պալոճի 1000 ռուպլի նուիրած է Հայոց միացեալ ընկերութեանց, ձեռամբ Մշակի խմբագիր Պարոն Գրիգոր Արծրունիի։

Դարձեալ կը լսեմք թէ Միացեալ Ընկերութեանց Կեդրոնական ժողովոյ վերջին նստին մէջ Պերպերեան Ռէֆիէս, Զաքարեան Գրիգոր, Պոյաճեան Յակոբ էֆէնտիներն Ուսումնական Դիւանի, և Մագապուլեան Համբարձումի, Մանուկեան Միսաք, Զերաղ Գասպար էֆէնտիները Նախագահին Դիւանի անդամ ընտրուած են նոյն ընկերութեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ալպանիոյ լուրերը Ցուլչինեոյի խնդրոյն լուծման մասին յուսադիր լինելէ հեռի են. կ'ըսուի թէ Բիզա փաշան Ալպանիացւոց դիմադրութեան պատճառաւ պարտաւորուեր է Շքոտրա դառնալ, վասն զի Կ. Պոլսէն հրաման չունէր որ զէնք դործածէր Ալպանիացւոց դէմ։ Այս պարագայից մէջ Ցուլչինեոյի խնդիրը դարձեալ առկախ և անլոյծ կը մնայ, բայց չկարծուիր որ կարենայ առայժմ անմիջական շփոթութեանց պատճառ տալ։

Տերութիւնք դեռ կ'սպասեն որ Բ. Դուռն իւր վերջին ծանուցագրին մէջ տուած խոստումը դործադրէ. սակայն կը տեսնուի որ ծանուցագիրը խիստ առաձգական կերպիւ դրուած է, և ինչպէս կ'ըսուի ռամիօրէն, կրնայ շատ նուր վերցուցնել. առայժմ այսչափ կը խօսիմք Ցուլչինեոյի խնդրոյն վրայ։

Եւրոպական վերջին լրագիրք Յունաստանի թագաւորին Ամէնք վերադառնալէն յետոյ խորհրդարանը բանալու առթիւ խօսած առնդանութեան՝ բաւական ուշադրութիւն կ'ընծայեն։ Հելլէնք յուզուած են։ Գերլինի դեսպանախորհուրդն հողային ընդարձակման արտօնութիւն տուած է իրենց, և թագաւորին բացակայութեան ժամանակ կը պատրաստուէին դնու զօրութեամբ իրենց պահանջն յառաջ տանիլ։ Թագաւորին ատենախօսութեան ընդհանուր կերպարանքը պատերազմական կը համարուի։ Թագաւորն յանուն Հելլենական ազգին երախտագիտութիւն յայտնեց այն տէրութեանց, որք Յունաստանի նոր սահման մը տուին դայն աւելի զօրացնելու և ընդարձակելու համար, և կը ճանչէ թէ տէրութեանց որոշումն Հելլենաց պարաք կը դնէ դործելու, որոյ վրայ խորհրդարանը դլխաւորապէս պիտի զբաղի։ Կառավարութիւնը ծախքեր և փոխառութիւններ ըրաւ Հելլենական բանակը վերակազմելու համար, որ չպիտի ցրուի մինչև որ իրաց վիճակը հաստատի Յունաստանի տրուած նոր երկիրներուն մէջ։

Թագաւորը կը խոստանայ իւր երկրին ընդարձակման համար անյոգնաբար դործունութեան սկսիլ, և Հելլենացիները կը յորդորէ զինուորական պատրաստութիւնները շարունակել և զոհողութիւններ ընել։ Ցերութեանց տուած որոշումն Հելլենաց տչքին առջև բարոյական իրաւունք մը կը համարուի, զոր դործադրելու պիտի փութան ըստ ամենայն երեւութից, և այս նշանը խաղաղութեան նշնպատաւոր չկրնար համարուիլ։

Մինչդեռ տերութիւնք Պելլինի դաշնադրին դործադրութեան համար Բ. Դրան վրայ ճնշում կը բանեցնեն, Եւրոպական թերթ մ'ուշադրութիւն կը հրաւիրէ նորա բաղմաթիւ կէտերուն վրայ որ բարձի թողի մնացած են տակաւին։ Դաշնադրին Ա. յօդուածը կը տրամադրէ թէ Թուրքիա տուրք պիտի վճարէ Վ.Հ. Սուլթանին, և նորա դերիշխանութեան ներքև պիտի լինի։ Բայց Թուրքիա մինչև ցարդ ոչ տուրք վճարած է, ոչ Վ.Հ. Սուլթանին դերիշխանութեան հընազանդելու նշան մը ցուցած, այլ՝ ընդհակառակն՝ Ռուսիոյ պաշտպանութեամբ կը պատրաստուի Սերուելեան Բումելիի հետ միանալու։ Եւրոպական մեծ տերութիւնք այս պատրաստութիւնը կը տեսնեն, բայց ձայն չեն հաներ։ Թուրքիոյ իսլամք կը հալածուին հակառակ դաշնադրին պայմանաց, իրենց ինչքը կը դրաւի և դաղթելու կը պարտաւորին։ Բ. Դրան այս նկատմամբ ըրած բոլոր դանդատներն անլսելի կը մնան։

Դաշնադրին ԺԲ. յօդուածը կը տրամադրէ թէ երկու տարուան մէջ կարգուածական խնդրոյ կարդադրութեան համար խառն յանձնախումբ մը պիտի կազմուի։ Այս յօդուածը մեռեալ տառ մնացած է։ Թ. յօդուածին համեմատ Պուլղարիոյ կառավարութեան հատատուելէն տարի մը վերջը դաշնադիր տերութիւնք տուրքը պիտի որոշէին և Օսմ. պարտուց մի մասը Պուլղարիոյ բաժին պիտի իյնար, բայց ոչ մին եղաւ և ոչ միւսը։

ԺԱ. յօդուածին համեմատ Պուլղարիոյ բերդերը պիտի քակուէին, բայց կ'ըսուի թէ նոր տերութիւնք կը չինուին։

ԺԲ. յօդուածը կ'արդելու Դանուբի վրայ պատերազմական նաւերու երթևեկութիւնը։ Սակայն Ռուսիա, ինչպէս յայտնի է, Դանուբի վրայ նաւատորմ մ'ընծայեց Պուլղարիոյ իշխանին։

ԺԵ. յօդուածը կ'ըսէ թէ Վ.Հ. Սուլթանն Արևելեան Բումելիի տահմանաց վրայ, այսինքն Պալքաններուն վրայ, տրութիւններ շինել տալով զօրք պիտի դնէ ու պաշտպանէ. սակայն մինչև հիմայ՝ հաւանականաբար Ռուսիոյ ազդեցութեան պատճառաւ՝ այս յօդուածը դործադրուած չէ։

ԼԴ. և ԽԲ. յօդուածները կը արդիադրեն որ Օսմ. պարտուց մի մասը բաժին պիտի իյնայ Սերվիոյ և Գարատաղի։ Այս յօդուածներն ևս չեն դործադրուած։

Այս ամեն իրողութիւններէն յետոյ ուրիշ բան չմնար ըսել, բայց միայն թէ զօրութիւնը կը յաղթէ իրաւանց։

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒՆ

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ՀԱՅՈՑ

Մոլիկ ընելու է պՏաքթ. Էտուարտ, որ Օսմանլի վերջին թուին մէջ հետեւալ խօսքերով կը շարունակէ Հայոց Նկարագիրը.

"Հայք դիւրաթեք և ճապուկ ընութիւն մ'և անխիղճ բարոյականութիւն մ'ունենալով, դուրկ են իրենց յատուկ ընաւորութենէ մը։ Կը կարծեն թէ աշխարհ խորամանկութեամբ կ'ապրի, և խարդախութեամբ կը բարդաւաճի։ Եւ նոքա, ամեն անհատական և հանրային բարոյականի այս երկու ժխտութիւններն ընդունած են իբրև սկզբունք, որք ընթացից հիմը կը կազմեն այն անհանդարտ փոքրամասնութեան, որ հովին փչած կողմը կ'երթայ. անկայուն, ապերախտ փոքրամասնութիւն մը, որ աւելի աղմուկ կը հանէ քան թէ իրական դործ կը կատարէ։ Այդ մեքենայիչ և ցած փոքրամասնութիւնը՝ ճշմարտապէս յառաջդիմութեան մարդ եղող այն մի քանի լուսամիտ Հայոց ընթացքին հակադարձն ի դործ կը դնէ։ Այդ փոքրամասնութիւնը Թրքայ և նոցա կառավարութեան մօտ ոսկրդած է, և նոքա ևս պարդամտութեամբ ընդունելութիւն ըրած են այն քրիստոնէից։ Արդեւնքն ի՞նչ եղաւ։—Այդ քրիստոնէից խորամանկութիւնն և չարամտութիւնը քիչ մնաց որ Օսմանցւոց վրայ պիտի անցնէին, և այս ազահ և ընչաքաղց քրիստոնէից շահու միջոց եղող ցած մեքենայութիւնները քանիցս ապարդիւն թողուցին ամենալու դաղտիարանները և ձեռնարկները, որք Թուրքիոյ նիւթական բարեկեցութեան յառաջդիմութեան նպատակաւորեալ էին, և այն անյաջողութեան համար ուղղակի Թուրքերը պատասխանատու բռնուեցան։ Այս կարեւոր կէտին վրայ յետոյ մանրամասնապէս պիտի ծանրանամք։

"Համառօտ խօսելով, Գ. Կլատստոնի պաշտպանութիւնը վայելող քրիստոնեայք ահա այս տեսակ մարդիկ են։ Անհատապէս և ընկերականապէս, քրիստոնեայ հասարակութիւնք դեռ սաղմնային վիճակի մէջ են իրենց սահմանափակ դաղափարներով, այն ինքնասիրութեամբ, որ կը սիրէ իրենց վրայ, ինչպէս նաև իրենց անմիութեամբ։ Միութեան երեւութական բայց սակաւ միակ հետքն, որ նոցա վրայ կը տեսնուի, քրիստոնէական կրօնքն է, և այս քրիստոնէական կրօնին իսկ ազբիւրն և անկէ ծագող բարձր սկզբունքներն ապականած են՝ զանոնք ընկրկելով անանուն դիւթապաշտութեան մը մէջ, ազխատութեան մէջ, և մանաւանդ բարոյականի ու բանականութեան հակառակ ամենաձիծաղելի նախապաշարմանց մէջ։ Եթէ Գ. Կլատստոնի կարենար ինքնին տեսնել և դատել Արևելեան այս քրիստոնեայ հասարակութիւններն, և այն սխալ եղանակն, որով կը մերբուանեն իրենց յատուկ կրօնն, անոր բարոյականութիւնն և կիրառութիւններն, յայնժամ Գ. Կլատստոնի քրիստոնէական մոլեռանդութիւնն ստուգիւ կ'անհետանար, և այս Արեւելեան քրիստոնէից վերայ ունեցած ջերմ համակրութիւնն արեւուն տակն հալող ձիւնի պէս կ'ոչնչանար։ Այն քրիստոնէական կրօնն, որ առերեւոյթս զանոնք միացնել կը թուի, ցեղային տեսակէտով աւելի մոլեռանդ կ'ընէ զանոնք և խոր բաժանումներ կը դնէ։ Սլաւն հեռի է սէր ունենալէ Հելլենին վրայ, որ կրկին չափով կը հատուցանէ նոնա այս արհամարհանքն։ Ցոյնն ղՀայ իրեն ստորին կը նկատէ ամեն բանի մէջ, և այս վերջինն (Հայը) դժուարաւ կը տանի այս դաղափարն և այն դործերն, որովք այդ դաղափարն յերեւան կուդայ։ — Ճշմարիտ աշխարակ Բռաբերոնի, ուր Պ. Կլատստոնի ընտրութեան Տարաբնական սկզբունքն ի կիր արկանելու դժուարութիւն պիտի ունենայ։"

Պ. Տաքթ. Էտուարտս ահա այս եղանակաւ կը շարունակէ քննել Արեւելեան Քրիստոնեայներն, և յետոյ խօսքը Թրքայ վրայ դարձնելով, անոնց անհատական, ընտանեկան, ընկերական և վարչական ընթիր ընթիր հանդամանքները կը նկարագրէ հիացմամբ։ Բայց, ճաշակ մը ատէ յետոյ, աւելորդ է ամփոփելն թարդմանել իւր յօդուածն, որ արդէն շարունակելի է միշտ։

—o—

Դժոխութեան արժանի է որ Օսմանլի ճիշդ այն թուին մէջ յորում Տօքթ. Էտուարտս իւր յօդուածը կը շարունակէ, Սալիհ կեղծ կամ իրական ուսարդութեան ներքեւ խմբագիր մը, որ Հայոց դործերը մասնագիտութիւն ըրած է իրեն, իւր Անդղիացի պաշտօնակցին երկայն պատասխան մը տալով, նոյն նիւթին վրայ մեր հրատարակած ծանօթութեան մօտ կը հերքէ նոնա այն դաղափարը թէ Մեհրդատ Հայոց իշխան էր, և որովհետեւ իւր Հայ պալատականները թոյն տալ կ'ուզէին իրեն, հետեւաբար Հայք խարդախ են, և այլն։ Պ. Սալիհ կը հերքէ նաև այն դաղափարը թէ Հայք իրենց ստորուկ բնութեամբ միջնորդի դեր կատարած են Թրքայ մօտ, և այլն։ Բայց աւելորդ է նորա պատասխանները թարդմանել։—եթէ պատասխան պէտք լինէր կամ, իւր տեսակին մէջ, ներելի լինէր, Մասիսի խմբագիրը դերի փոփոխութիւն յանձն չէին առնուր Օսմանլի խմբագրին հետ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Պ. Սալիհ Օսմանլի երկուշաբթի աւուր թուոյն մէջ յօդուած մը կը դրէ "քաղաքական նոր հերձուածի մը" վրայ, որ է Հայկական ինքնօրինութիւնն։ "Հայք, կ'ըսէ, արդէն զանազան կրօնական հերձուածներու բաժանեալ էին, և եկեղեցական դործերով կ'զբաղէին. եթէ ասկից բան մը չէին շահեր, բան մ'ալ չէին կորսնցներ. բայց հաքելն սկսան քաղաքականութեան զբաղիլ, և Հայ ինքնավարականաց փոքրիկ խումբ մը կազմուեցաւ, առանց սակայն մեծ յաջողութիւն ունենալու։"

Պ. Սալիհ կը հարցնէ թէ Ասիոյ մէջ ինքնօրինական դրութիւն մ'ի դործ կրնա՞յ դրուիլ։ Նախ, կ'ըսէ, մեծամասնութիւն պէտք է, և Հայք ոչ մեկ տեղ մեծամասնութիւն չեն։ — Բայց եթէ իրօք Հայ "ինքնավարականներ" կան, չեմք կարծեր որ այս խօսքով Պ. Սալիհ կարենայ համոզել զանոնք. զի կրնայ առարկուիլ թէ, ինչպէս ի Լիբանան, պէտք չկայ։

Երիրորդ, կ'ըսէ Պ. Սալիհ, եթէ ինքնօրինութիւն կ'ուզուի Քրդաց և Զէրքէսաց չարագործութիւններուն վերջ դնելու համար, միթէ կայսերական զօրաց ընել չը կրցածն Հա՞յք պիտի ընեն։ —Բայց եթէ իրօք Հայ "ինքնավարականներ" կան, չեմք յուսար որ Պ. Սալիհի այս խօսքը զանոնք կարենայ դոգացնել. զի կրնայ առարկուիլ թէ պէտք եղած բանն ա՛չ թէ զօրաց թիւը կամ բանակաց փայլն է, այլ օրինաց անաչառապէս դործադրութիւնը։ Պատիժներու մեծութիւնը չէ որ կը վախցունէ չարադործներն, այլ նոցա անմիջական սաստդ դործադրութիւնը։

Պ. Սալիհ կ'ըսէ որ Քուրդերը զսպելու համար Հայք օտար տերութեան մ'օդնութեան պէտք պիտի ունենան, իսկ ոչ մեկ տերութիւն չպիտի օդնէ իրենց։ — Բայց եթէ իրօք Հայ "ինքնավարականներ" կան, նոքա կրնան առարկել այս խօսքին թէ օրինաց անկեղծապէս դործադրութիւնը տեսնելով, Քուրդ ժողովուրդն աւելի համակերութիւն պիտի ունենայ իւր քրիստոնեայ դրացեաց վրայ, և մանաւանդ, բնաւ պէտք չպիտի լինի սաբատիելի ճակատամարտներ մղել Քրդաց դէմ։

"Մինթէ, կը հարցունէ Պ. Սալիհ յաղթանակաւ, Պարսկի տերութեան նման հոծ և հզօր ազգի մը զսպել չկրցած Քուրդերը Հայկական ոստիկանութի՞ւն մը պիտի զբաղէ։"— Գեղեցիկ Ռէ՛ֆքի. բայց "Հայկական," լաւ ուս է ըսել, "տեղական" ոստիկանութեան պաշտօնը սովորական չարագործաց արարքներուն վրայ հսկել կը լինի բնականաբար, և ոչ թէ երկրին քաղաքական ապահովութեանը վերաբերեալ ճակատամարտներ մղել, որք վերապահութեան իրաւունք ի դործ դնող կառավարութեան միայն կը վերաբերին։

"Բարեբաղդաբար, կը յարէ Պ. Սալիհ, "վատահ եմք որ մեր Հայ "Հայրենակիցք այս երազներուն չեն "մասնակցիր. նոքա իրենց խլամ "դրացեաց հետ համաձայնութեամբ "կենակցիլ միայն կը խնդրեն։ Մին-"չև անդամ Հայոց մեկ յարդի ը-"բադիրը՝ Մասիս՝ յօդուածներ հը-"րատարակած է յորդորելու համար "իւր կրօնակիցներն որ կառարեալ "համաձայնութեամբ վարուին Քրդ-"դաց հետ։"

Անտարակոյս. միայն թէ Քուրդ չարագործաց արարքները Քուրդ ժողովրդեան բարեկամութեանը հետ բնաւ չչփոթելու պայմանաւ, ինչպէս ըրած է Մասիս։

"Երբ Քուրդք տեսնեն թէ Պուլդարիոյ և Արեւելեան Բումելիի խաղաց վիճակը պիտի ուներան, մեկ մարդու պէս որք պիտի երթան", կ'ըսէ Պ. Սալիհ, իբրև վերջին փաստ։ Բայց մեծապէս կը սխալի այդ խօսքով անխորհուրդ քաջալերելով Քուրդ չարագործներն, որք բընականաբար թշնամի են բարեբնորդմանց, և Քուրդ ժողովուրդն, ում՝ ոչ ոք կ'ուզաւանայ։ Բ.

ԼՈՒՍԻՆԱՆՔ

—o—

Մայրաքաղաքիս Մեծ կղզին բընակեալ Պ. Շարլ Ռու Գաղղիացին, որ Լուսինեանց աբքայական ազդատոհմին սերեալ լինելու պատանջումն ունի, վերջին տեղեկութեանց յայտարարութիւն մը դրկեր է Կիպրոսի արքեպիսկոպոսին և երեք եպիսկոպոսներն, ինչպէս նաև երկու ուրիշ անձինք՝ որք յետոյ պիտի տուանին, Անդղիա երթալիք յատուկ պատդամաւորութեան անդամ լինին։

Ըստ որում տնկախութեան և կառավարութեան խնդիրները սերտիւ կապուած են միմեանց հետ, Պ. Շ. Ռու ազգայազունը Կիպրոս կղզւոյն պէտք եղած կառավարութեան ձեւն ու պայմաններն ալ նշանակած է իւր յայտարարութեան մէջ։

Կառավարութեան համար սահմանադրական ձեւ կ'առաջարկէ, երեսփոխանական և ծերակուտի ժողովներով և ժողովրդէն "ընտրեալ իշխանով մը, որ ներկայ վիճակին պահանջած ամեն հանդամանքն և միանդամայն անսահման անձնուիրութիւն ունենայ Կիպրոսի համար և իւր հպատակներն երջանիկ ընելու եռանդ։

Այս ընտրելին բնականաբար նոյն ինքն Պ. Շարլ Ռու աբքայազուն իշխանը կրնայ լինիլ, իբրեւ ամենէն յարմարագոյնն և իբրեւ իւր վրայ միացեալ վերոյշեալ պայմաններն։

Կիպրոս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Նիքոզիայի Բիւրոն Լարնաքայի և Լիմասոլի Բիւրոներուն հետ թղթակցեր է, որպէս զի մերժեն զՊ. Շարլ Ռու, և նորա պահանջմանց դէմ դրաւքեն։

Մէսէնճէր լրագիրն այս տեղեկութիւնները տալէ յետոյ հետեւեալ տողերը կ'աւելցնէ.

Պ. Շարլ Ռու Արեւելք բնակող Եւրոպացի պատուաւոր ընտանիք մ'է, երկար ժամանակէ ի վեր դատարակութեան նիւթեալ։ Իւր եղբայրն է Իզմիրի Էնգլեզական լրագրին տէր և հրատարակիչ Պ. Ռու, որ ժամանակաւ Բարձր Մահմատ Նեսիմ փաշայի որդւոյ ուսուցչութիւն ըրած է, և պատեհ առիթներէ խմաստութեամբ օդուտ քաղելով բաւական հարստութիւն ձեռք բերած է։ Պատուոյ ջերմ զդացում՝ ունի, և տարակոյս չկայ որ այս դործն իբրև կատակ կամ դաւեշտ պիտի նկատէ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՑԱՐՄԱՏ

—o—

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայր Նախագահ Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան.

Արմաշու Դեր. Վանահօր կողմանէ նոյն վանուց մէջ հողագործական վարժարան մը հաստատելու առաջարկութիւնն՝ զոր Ձեր Բարձր Սրբութիւնը Վանօր. և Ուսումնասիրաց խորհրդոյս նկատառման յանձնած էր, ուշադրութեան առնելով միացեալ խորհուրդս Քննիչ Յանձնախումբ մը կազմեց իւր անդամներէն, օդնական տալով նոյա Ազգային երկրագործ մասնագէտներէն Մեծ. Սմբատեանց Դէորդ և Հիւանդեւարաբէյենտեան Լեւոն էֆենտիները։

Յանձնախումբը Գեր. Վանահայրը 'ի Պոլիս հրաւիրելով՝ նորա և Մեծ. մատնագիտաց գիտողութիւնները առանձին յետոյ, Սիթիմարաճեան էֆէնտիի կոչմանէ ներկայացեալ ծրագիրն հիմ բռնելով, Գեր. Վանահօր ծրագիրը բարեփոխած և միացեալ խորհրդոյս բերած էր իւր տեղեկագիրը, զոր կրկին քննութիւնմանէ ընդունելով, հետևեալ եզրակացութիւնները կը ներկայէ միացեալ խորհուրդս Ձեր Բարձր Սրբազնութեան։

Ա. Հոգեւորական վարժարանի հաստատութեան սկզբունքը ընդունելով հանդերձ, ճշտապէս կը հաստատուի՝ վարժարանն ազգային հասցէով կառավարել. ուստի կ'առաջարկի՝ ըստ Թիմարաճեան էֆէնտիի ծրագրին հետևողութեամբ՝ վարժարանն ազգային բաժնել և առանձին ծախքով կառավարել։

Բ. Սիթիմարաճեան էֆէնտիի առաջարկութեան համեմատ միացեալ խորհուրդս հարկ կը տեսնէ վարժարանին շրջանը չորս տարուոյ վերածել 40 աշակերտով, որոց թիւը պիտի տարեցողանայ չորրորդ տարուոյն մէջ, իւրաքանչիւր տարի 10 աշակերտ ընդունելով, և չորրորդ տարիին սկսեալ շարունակ տասնական աշակերտ արտաքսելով, ա. շակերտաց 40 թիւն պահպանելու։

Գ. Առաջին տարուոյն մէջ 10 աշակերտի տարեկան ծախք 12000, և երկրորդ դասատուի տարեկան թոշակ 18000 դահեկան։ Երկրորդ տարուոյն մէջ 20 աշակերտի և դասատուի տարեկան ծախք 42000 դահեկան, երրորդ տարուոյն մէջ 30 աշակերտի և դասատուի տարեկան ծախք 66000 դահեկան ծախք սահմանուած է, որ սոյն չորրորդ տարիին սկսեալ վարժարանին շարունակեալ հաստատուն ծախքը պիտի ըլլայ։

Դ. Վարժարանին երկրագործ դասատուն միանգամայն Տնօրէն պիտի ըլլայ թէ՛ վարժարանին և թէ ազգարակին։

Ե. Ընդհանուր գրեթէ 60,000 դահեկան տարեկան ծախք մը կը ծանրանայ վարժարանին վրայ, զոր Սիթիմարաճեան էֆէնտիի ծրագրին համեմատ ազգովին մասնակցութերևս այսօր այլ և այլ պարագայից պատճառաւ դժուարին ըլլայ, ուստի միացեալ խորհուրդս կ'առաջարկէ որ ազգարակին, և եթէ հընարաւոր է, վանուց հասոյթին հայթայթուի սոյն ծախքը, քանի որ Գեր. վանահայրը կ'երաշխաւորէ ազգարակին արդիւնաբեր ընել ամեն կարելի միջոցներով, և քանի որ ազգարակը մշակայ ծախքին պիտի աղատուի աշակերտաց գործնական աշխատութիւններով։

Զ. Վարժարանին և ազգարակին սկզբնական ծախուց և պիտոյից համար կ'առաջարկէ միացեալ խորհուրդս յանձնել Գեր. վանահօր իւր խնդրած 500 լիրան Օսմանեան, առանց որոյ անկարելի պիտի ըլլայ որ և է գործոյ ձեռնարկութիւն։

Է. Միացեալ խորհուրդս վստահութեամբ Ձեր Բարձր Սրբազնութեան խմբաւոր խոհականութեան կը թողու առաջարկեալ 500 լիրայի խնդիրը կարգադրել, հայթայթելով կամ Ազգ. ընկերութեանց միջոցաւ, կամ հանգանակութեամբ բարերարաց, կամ աշակերտաց պաշտպաններով և կամ մասնաւորապէս Համազգային Բարեգործական ընկերութեան դրամագլխէն մաս մը յատկացնելով, այս պայմանաւ՝

Ը. Որ Գեր. Վանահայրն եթէ յետեալ վարժարանը չհաստատէ և չշարունակէ, պարտաւոր ըլլայ յետեալ դրամն ազգարակին դոյքերէն հատուցանել և վերադարձնել առ որ անկ է։

Միացեալ խորհուրդս իւր պարտքն աւարտելով կը փութայ Ձեր Բարձր Սրբազնութեան ներկայել իւր քննութեան արդիւնքն, և յոյս մեծ ունի թէ Ձեր Բարձր Սրբազնութիւնը պիտի բարեհաճի վաղ ընդ փոյթ զարմանն անօրինել 'ի գործադրութիւն այսպիսի ազգ օգուտ ձեռնարկութեան։

Մնամք ամենայարգելի յարգանօք

'ի գլխոյ Միացեալ խորհրդոյ

Ազգ. Թ. ամեն. Օժող կ. մասնախորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Գ. Գուլոյեան Գ. Գալպարեան

Ազգ. Վանօրէից խորհրդոյ

Դեր Ատենադպիր Ատենապետ

Ա. Ց. Ալէքսեան Գրիգոր Եպիսկոպոս Տ. Պէշոյեան

'Ի Դիմաց Մատենադիրաց

Լ. Հէնդիրեպէկեան

17 Հոկտ. 1880 'ի Գալաթիա

ԿԱՆՈՆ

ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ՈՒԽՏԻՆ

ՍՐԲՈՅ ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

(Շարունակութիւն)

6. ԿԱԼՈՒԱԾԱՊԵՏ

Յօդ. 76. Կալուածապետին պաշտօնն է Ս. Աթոռոյ տեղիական Երուսաղէմի մէջ գտնուած կալուածոց Տնտեսութիւնը, և Երուսաղէմն դուրս գըտնուածներուն անտեսութեան Վերատեսչութիւնը։

Յօդ. 77. Կալուածապետին իշխանութեան ենթարկեալ են Շինուածապետն և իւր գործաւորք, և ի մասին վերատեսչութեան, դուրսերը գտնուող կալուածական պաշտօնեայք (Ճասպի, և.) Ս. Աթոռոյ։

Ա. Ս. Երուսաղէմի մէջ գտնուած կալուածոց Տնտեսութիւն

Յօդ. 78. Կալուածապետը վարձու կուտայ Ս. Երուսաղէմի մէջ գտնուած կալուածներն, իւրաքանչիւր վարձակալի հետ ըստ որոշման Տնօրէն խորհրդոյ պայմանագիր կնքելով՝ ըստ քաղաքական օրինաց, և ինք կը ժողովէ վարձքերն և կը հսկէ հաստատեալ պայմանաց գործադրութեան։

Յօդ. 79. Ս. Երուսաղէմի կալուածներէն միմիայն անտէրունչ այրի և որբ քաղաքացեաց կը տրուի անվարձ իրենակութիւն, իւրաքանչիւրին համար Տնօրէն խորհրդոյ որոշած պայմաններով, և Կալուածապետն անոնց հետ ալ պայմանագրութիւն կը կնքէ ըստ քաղաքական օրինաց՝ իրրև ընդ վարձս վարձակալի։

Յօդ. 80. Կալուածապետը կ'առաջադրէ կալուածոց և նոյն իսկ վանուց նորոգութեան պէտքը և ըստ որոշման Տնօրէն խորհրդոյ կը կատարէ իւր հսկողութեան ներքև։

Յօդ. 81. Կալուածապետը կալուածոց վարձքէն բնաւ ստակ չպահէր իր քով, ընդունածն անմիջապէս կը յանձնէ Եկեղեցոյ տեսչին հրամանաւ՝ Գանձապետին, և սովորական նորոգութեանց պարագայից մէջ արտօնութիւն ունի ընդունիլ յիշեալ տեսչութենէն մինչև հազար դուրուշ, առանց սպասելու Տնօրէն խորհրդոյ որոշման։

Բ. Դուրսերը գտնուած կալուածոց տնտեսութիւն Վերատեսչութեան

Յօդ. 82. Կալուածապետը կանոնաւոր յարաբերութիւն կ'ունենայ Ս. Երուսաղէմէն դուրս կալուածներուն տեղերու կալուածական պաշտօնակալաց հետ (Ճասպի, և.), և ուր մասնաւոր պաշտօնակալ չկայ՝ Տեսչաց հետ։ և ամեն տեղի կալուածոց վիճակին վերաբերեալ տեղեկութիւն առնելով և հաշիւ ընդունելով, կ'ուսուցանէ և կը ներկայէ Եկեղեցոյ տեսչութեան։

Յօդ. 83. Ամեն ծախք եղելէն եռաքը՝ տարեկան դեռ 5 առ 100 արդիւնք չբերող կալուածներն, և «հեռաւորութեան կամ այլ պարագայից պատճառաւ կանոնաւոր տնտեսութիւնը դժուարին կալուածները՝ ի բաց առեալ ապնոնք որ չծախսուելու պայմանաւ կտակեալ են Ս. Աթոռոյ, Միաբանական Ընդհանուր ժողովով ծախսուելու և ապնոնց տեղ արդիւնաւոր կալուածներ գնուելու և կամ նոր գետին գնելու կամ նոր շէնք շինելու որոշում տրուած ժամանակ, կալուածապետը կը հոգայ տնոնց ծախսուելու գնուելու կամ շինուելու պարագայներն, և կը հսկէ կանոնաւոր գործադրութեան ս. որոշմանց Միաբանական Ընդհ. ժողովոյ։

7. ԴԱՐՊԱՍԸՆԿԱԼ

Յօդ. 84. Դարպասընկալին պաշտօնն է ուխտաւորաց դարպասական ողջոյնութիւններն ու նուէրներն հաւաքել, և կանոնաւոր հաշիւ բռնելով յանձնել Եկեղեցոյ տեսչութեան միջոցաւ՝ Գանձապետին, և հսկել ուխտաւորաց պատշաճապէս փերընկալութեան։

Յօդ. 85. Դարպասընկալի իշխանութեան ներքև են դարպասական գրասենեակ և տասմարտիկ և հիւրընկալ վարդապետք, և այս վերջինքն միջոցաւ՝ ուխտաւորաց սենեկապետն, շրջապահն և պղնձեղէն ասեղնագործն։

Յօդ. 86. Դարպասընկալ՝ գրասենեկալ և տասմարտիկ ընկերներով և հիւրընկալով մէկտեղ իրը Դարպասական յանձնախումբ՝ մէկ տարուան համար Տնօրէն խորհրդոյ կ'ընտրուին և ամենայն անմիջապէս վերընտրելի են։

Յօդ. 87. Դարպասընկալն իւր կրկին պաշտօնները կը վարէ մասնաւոր կանոնագրութեան մը համաձայն, որոյ հիմնական սկզբունքն են.

Ա. Իւրաքանչիւր ուխտաւոր պարտական է դարպասական նուէր և ողջմութիւն ընծայել Ս. Աթոռոյ, փոխարէն այն ամեն բարեաց զոր կընդունի անկէ նիւթապէս՝ (սենեակ, կարասիք, երեք անգամ կերակուր, ևն) և բարոյապէս՝ (պայծառութիւն ուխտաւորեաց, որ Ս. Աթոռոյ ծախիւք ձեռք կը բերուի)։ Դարպասական յանձնախումբը չանք կ'ընէ յարգոյանօք պարտաւորացնելու զուխտաւորս։

Բ. Ուխտաւորաց յատկացեալ բնակարանները մաքուր, և կարասիք և պղնձեղէնք մասնաւոր տեսմարներու մէջ արձանագրեալ՝ ուխտաւորաց մեկնելէն ետքը խնամով կը պահուին շտեմարաններուն մէջ, և շրջապահ և պղնձագործ համարատու են ասոնց համար առ հիւրընկալն, և սա՝ դարպասընկալի միջոցաւ առ Տնօրէն Խորհուրդն։

(Շարունակելի)

ԳՐԱԿԱՆ

Թէհրան 8 Սեպտ. 1880

. . . Խմբագիր.

Անցեալ օր մի մարդ եկաւ տեղւոյս Ընթերցարանն, որ մի թուղթ ունէր ի ձեռին. այս մարդն ինքն խստագիտանում էր թէ ուսումնական չէ եղած և յոյս էլ չունի լինելու. սակայն երևում էր որ ջերմ ընթերցասէրներէն մին պէտք էր լինէր։ կան, այո՛, մեր մէջ այնպիսի անձնաւորութիւններ, որք ուսումնասէր և հետաքրքիր են միայն. սա մի յատկութիւն է որ զմարդն աստիճանաբար դէպի գիտութեանց արմատական ըմբռնումն կը մղէ և հասկացողութեան տէր կ'անէ, մանաւանդ եթէ հասակի յարմարութիւնն էլ մի քիչ օգնէ նորան։ Այս անձն միջահասակ մի մարդ էր խարտեաշ և հրաշալիրիչ դիմօք, ճարտարախօս, և մի քիչ էլ կատաղկոտէր, ինչպէս դիտեցի ես, և դուք էլ կարող եք դիտել եթէ ուշադիր լինիք յետագային, որ նորա խօսակցութեան մի մասն կը կազմէ։ — Եղբա՛յր, տուա՛մ էր նա, ձեր ընթերցարանի լրագիրներն երբ դուք կը կարդաք՝ յետոյ մեզ էլ տուէք։ Դոցա մէջ լաւ լաւ բաներ կան գրուած — քաղաքական լուրեր, ընտիր խորհրդածութիւններ, ազգային եռանդ արծարծող յօդուածներ, վարդապետներ, դըրագիտաններ, վաճառականներ, պաշտօնակալներ և վերջապէս կնիկներ ազգիկներ անդամ իւրեանց բուն գոյներովն ներկայացնում են մեզ։ մեր սէնչէ տեղեկութիւն չունինք։ էշ ենք եկել ու էշ էլ գնացած կը լինէինք եթէ այդ լրագիրներն չը լինէին և այդ գրուածներն չարտադրէին, ուստի կը խնդրեմ որ ձեզ անպէտք եղած այդ թերթերն տուէք ինձ, և ա՛չ միայն ինձ՝ այլ և ամեն ձեր դէմն եկնող Հային, եթէ կարդալ էլ չգիտեանայ նա՝ թո՛ղ տանի տան բուսամատնեղէնն կըպցընէ։ Ջնաս չունի։ մի օր մի ուրիշն կուգայ, կը կարդայ նորա պարունակութենէն դոնէ մի մասն և կը պատմէ տան տերոջ և այլոց —Այս տեղ պահելով ի՞նչ կը լինի օգուտն դոցա։

Աւսում էր անընդմիջաբար այս խօսքերն ընթերցասէր խմբակի անդամակցաց միոյն՝ յաւելցնելով նաև։ —

— Գիտեմ դուք պիտի ասաք ինձ թէ ընթերցարանի հարցասութիւնն է դա, և անդրադէտ մարդերն բաժանելով նորանք՝ մի կողմանէ ընթերցարանն կորուստ կոչենայ և 'ի մէջ կարմանէ մարդ փարդն փիչ բան չահած կը լինի։ Լա՛ւ. — բայց ոչինչ չչահելն լաւագոյն է գարձեալ փիչ բան չահելն։ ազգն մեծամեծ կորուստներ պէտք է տանէ, մինչև որ իւր բուն կենդանութեան չահն գտանէ։ եթէ գուք ընթերցիչներն անխարաբար հասարակութեան բաժանեն անդամ խնդրեցէք, որ բաց 'ի կարելի մասուսականէն՝ գէթ նեւթական օգուտ կ'ունենայ նոցա ցրտի և փոչոյ դէմ պաշտպանելով նորանք։ ի՞նչպէս ասա պիտի վերականգնի նա, կեցցէ՛ ազգ, կեցցէ՛ լուսաւորութիւն գոչելով, մինչդեռ մեծամեծ ընհոգութիւններ պէտք են այդպիսի մի գործի համար։ Ձէ՞ք տեսնում բոլոր քաղաքականութիւնն որ մեր ապրելը–բենէն չ'որոշող չինականոց անդամ կրօնական գրքեր է բաժանում ամեն տեղ ձրիապէս։ միթէ՞ ամենեքեանք կարդալ դիտեն նոքա, ո՛չ —դու ձգէ մարգարէան առաջի խոզին։ խոզին անծանօթ լինի նա՝ մոլին կուդայ կը ճանաչէ զայն, նա եթէ օգուտ չքաղէր նորանէ՝ միւս մին կը քաղէ, որով չահը չահ է դարձեալ — այս է ահա նոցա սկզբունքն այս մասին և իւրաքանչիւրն այդպիսի ճակատ պէտք է Հային իւր ազգի վերաշինութեան գործում։

Եւ այսպիսի խօսքեր շատ ասելէն յետոյ, որոց մեծ մասին հակառակեցան մեր մէջէն շատերն, դրատպետէն մի Հայերէն բառարան խնդրեց և քաշուեցաւ գրասենեակի մի անկիւնն իւր լռիկ զբաղմանցն պարապելու։

— Զարմանալի՛ բան. փնթիրթաց.

— Ա՛հ. դլուխը շարժելով

— Տէ՛ր տեր մեր, դի սքանչ . . . մրմնջեց.

Եւ թղթատում էր բառարանն, կատաղում ու հառաչում։

— Ափսո՛ս քեզ Հայոց խեղճիկ ժողովուրդ. մրմնջեց դարձեալ։

Եւ 'ի վերջոյ յանկարծ թռաւ տեղէն և իւր յուցակաւն հանդերձ վազեց իմ վերայ՝ ասելով.

— Բարեկա՛մ, այս ի՞նչ ազգքաղ բառարան է. ի՞նչ բառ որ ուզեցի՝ չգտայ մէջն. այս Վենետիկցիներն էլ իշացել են. մարդ խաբերու միջոցներ. ի՞նչ խոյտառակութիւն է սա. — չունի՞ ձեր գրատունն այնպիսի մի բառարան, որ հարուստ լինի և սա Հայերէն բառերն կարողանայ բացատրել ինձ։

Եւ ձեռս տուաւ մի բառացուցակ, ուր մեծ դժուարութեամբ կարդացի —«դիֆիցիտ, բիւաժէտ, օրդան, թէօրիկան, բանկային, արտիստներ, կուլտուրական, ամպլօա, պլիէսա, կոկօտ, մերամ, լոկոմոթիվ, ինդերէս,» և այլ այս տեսակ հարիւրաւոր բառեր։

— Ո՞ր տեղէն ես հաւաքեր այս բառերն, հարց արի նորանէ։

— Լրագիրներէն, մանաւանդ առաւելապէս Մշակէն, պատասխանեց նա սառնութեամբ։

— Սոքա Հայերէն չեն, բարեկա՛մ, մի՛ նեղանաք Հայ բառագրոյց վերայ։

— Ի՞նչպէս չեն. մի միայն «Կուլտուրականն» ինձ Թուրքերէն է երևում, որ կը նշանակէ աւաղակային. և «կոկօտն» է կարծեմ կորկոտ կամ կարկուտ պէտք է լինի. դա էլ ապագրական սխալ է ասենք, ինչպէս «ինտերէսն» էլ պատուէն ընկած է առջևէն։

— Ո՛չ, ո՛չ, սխալ էք բարեկամ, ասացի իւրեան, կուլտուրական կը նշանակէ մշակական, կրթական — կոկօտ, պճնասէր, թեթեւսոլիկ, և ինտերէս՝ շահ. սոքա Եւրոպական բառեր են։

— Ուրեմն ի՞նչ ունին դոքա մեր լեզուում, կամ ի՞նչ նպատակաւ մըտել են նորա մէջ. միթէ Դպրոցներն կը խօսի Տփղիսու Հայ հասարակութիւնն խառն ընդ Հայերէնի, որ այդ տօրթէօռ խմբագիրն պարտաւորուել է այդպիսի մի խառնիճաղանճ լեզու գործածելու։

— Ոչ, հասարակութիւնն ո՛չ այդ Հայերէնն կարծեմ լաւ կըհասկանայ և ո՛չ այդ բառերն, միայն որովհետև լրագիր կարդ ազգայինն ուսանողները կը կարդային. այդ բառերն նոցա լեզուի գործածականներն պէտք է եղած լինին կարծեմ որ և մշակին գործածում է։

— Բուրեանն մեր Պարսկաստանցիքը կամ Հայաստանցիքս ի՞նչպէս պիտի հասկանան այդ լեզուն կամ այդ բառերն, քանի որ ասվորական չեն մեր մէջում։

— Էհ, պէտք է ասիրին, եթէ կուզեն կամ կը սիրեն Մշակ կարդայ, ապա թէ ո՛չ՝ ուրիշ կրագիրներ կարդա՛, ի՞նչպէս այդ բարձր ասուիճանին դեռ չեն հասած. ա՛յլ որ կը հասկնայ՝ նա թո՛ղ կարդայ. կամ եթէ շատ հետաքրքիր են՝ կարդայ են բառարանների օգնութեամբ էլ հասկանայ։

Բարեկամիս պատասխանը երանելին կդարաս այս իմ վերոյիշեալ եզրակացութիւնն. ուստի գնայ դրատան թախանձեց, որ մի Գաղղիերէն բառարան տայ իւրեան։ Աշխատեցաւ կրկին դլուխն ուռեցընելու չափ։ Գաղղիերէն տառերն խեղճն չէր կարող կարդալ, ուստի ուղիղ հնչման համար Հայերէն գրերով գրուած բառերի մէջ շատմանն եկաւ, բայց չդանելով դարձեալ՝ յուսահատութեամբ դարձաւ ինձ. —

— Գաղղիերէն չեն այս բառերն ասայ, դու էլ չես հասկանում։

— Ես չ'ասացի քեզ թէ դոքա Գաղղիերէն են. Եւրոպական զանազան լեզուաց և հնչմանց վերաբերեալ մի խառնուրդ են. օրինակի համար «քիւլթիւռ» բառն Հայոց ական մասնիկով ածանցուած՝ գրում է Մշակն «կուլտուրական». սա կարծեմ նախ Ռուսերն են վերառած Լատինականէն կամ Գաղղիականէն և յետոյ Հայերն հընչման փոփոխութեամբն հանդերձ՝ Ռուսականէն։ Բայց ի սորանէ՝ զանազան ազգաց բառեր են դոքա, որ . . .

— Դա ի՞նչ խայտառակ բան է, և օգուտն ի՞նչ է դորա. ուրեմն Հայն մի լրագիր կարդալոյ համար, ըստ Մշակի դրութեանն, որպէս զի հասկանայ, պարտի իւրաքանչիւրն մի երկտասանեակ զայդ զանազան լեզուաց բառարաններ ունենալու. երբ ես բառարանով եմ բան հասկանալու, ինչի՞ Հայերէն չդրուի, որ մի բառարանով իմ գործս վերջանայ. միթէ պարծա՞նք է կամ ուսումնական լինելոյ չափ և սահման օտար լեզուաց հմտութիւն ցոյց տալոյ համար այդպիսի մի անճառելի դրութեան մէջ գահավիժելն. միթէ՞ չունին Հայերն այդ բառերը կամ չե՞ն կարող յերիւրել, որ ես փոխանակ Գաղղիերէն կամ Գերմաներէն 'ի նորոյ ուսանելու՝ Հայերէնը սովորիմ միանգամայն. ի՞նչ տարբերութիւն ունի ինձ համար Հայերէն կամ Հրեարէն երբ նոր պէտք է սորվիմ։ Իրա՛ւ ես միակական բառը լաւ չեմ դիտեր, բայց մեր

Les annonces pour la France, l'Angleterre, l'Allemagne, l'Autriche-Hongrie, la Belgique, la Suisse et l'Amériquesont exclusivement reçues par la *Compagnie Générale de Publicité Etrangères G. L. DAUBE et Cie*, à Paris, Londres, Berlin, Vienne, Francfort, Zurich, etc.

կանալ։ Ուրեմն ի՞նչ ընթերցանութեան տէր կարող է նա յուսալ այն մարդերէն, որք ինձ չափ էլ չեն գիտեր։ և եթէ գիտենան էլ՝ նորա էլ ինձ նման Գապրիելին կամ Բաուերէն չեն գիտենալու։ Ի զո՞ւր ի զո՞ւր։ ունայնատան գոգավորներ են գոյրա։ Նա մնաս անդ մի Տօքթէօռի կոչմանէ։— Իրա՛ւ է որ այս մարմին Մեզուի խմբագրութիւնն աւելի համակրական է։ վասն զի եթէ ժողովրդի դիւրութիւնը համար է այդ մոռց Նոր Ծնունդն՝ աւելի լաւ կանեն եթէ Թուրքերէն կամ Քուրդերէն գրծածանեն։ որոց մեք աւելի վարժուած ենք այս 500 տարուան շրջանները։ Նա մնաս։ Հայաստանցւոց համար Քուրդերէնն աւելի մերձենալի է։ բայց ի՞նչ է եկեր Հայերէնին։ որ բառագրքի մուրացկանութիւն անելք օտարներէ՝ ունայնատակ մի կրքէ առաջնորդեալ։—ի՞նչ կ'ասես։ բարեկա՛մ։ . . . (Մնոցեալը Լոռէ)

ԳՐԱՏՈՒՆ Յ. ՁԱՄԱՇՐՃԵԱՆԻ

Կը ծանուցուի արդոյ հասարակութեան թէ Ղալաթիոյ կամուրջի Պօլսոյ կողմը մաքատան կարդը 56 թիւ խանութին ամեն տեսակ Հայ Գաղ. և Տաճկ. դասագրքեր, Օրացոյց, Գաղափիա և կաղանդի նուէր գունաւոր պատկեր, և թէ Հայ. Տաճկ. Գաղ. լրագիրներ կը ծախուին։

ԻԼԱՆ

Զէյթուն Պուրնը պէզ ֆապրիգայի հիւսիսն ինչուն միւ պայեա օլունճաք էլլի պին քըյէ Ատանա բամուղը Թարիխի քարարընտան իթիպարէն հէր օն պէշ կիւնտէ պիր քերէ պիր բուպը ֆապրիքայի մէղքիւրէ թէղլիմ օլունարաք ալթմըշ պիր կիւն խիթամնտա արգասը ալընմաք վէ թէղլիմնէ քատար քեաֆքէի մէտարիֆ իլէ բեամի կէօմրիւկի միւթէահիւտէ այիա օլմաք վէ թէղլիմ օլընան մըքատարընն պահասը թէղլիմ օլունճաք թէլէգրաֆնամէ իւղերինէ սիմ մէճիտիյէ 19 գրուշ հիսապը իլէ Ատանայա օլան հէվալէյի մախսուսինէն վերիլմէք շարթը վէ շերայիթի սայիրէի միւթէֆէրիասը իլէ պէհէր քըյէսի տօքուզ գրուշ օն պէշ բարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի եվվել բումինին իկիրմի իքինճի չէհարշէնպիհ կիւնի. քատար պէհէր կիւն միւնագասը պիլ իճրա եէվմի մէղբիւրտէ քարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլարրն վէ 23նճի բէնչշէնպիհ կիւնի եիւզտէ պէշ թէնղիլինէ բաղիպ պուլունանլարրն հարպիյէ նէզարէթի լեվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

17 թըշրինի եվվել 96 1

Հարպիյէ երդաք անպարը իչուն թարիխի քարարընտան իթիպարէն թէղլիմէ պէտ իլէ պիր մահա քատար քեամիէն թէղլիմ իլէ արգասը ալընմաք վէ անպարը մէղբիւրէ թէղլիմինէ քատար քեաֆքէի մէտարիֆի միւթէահիւտէ բաճի օլուպ եալընըզ բեամի կէօմրիւկի հարպիյէ խապինէսինէ այիա օրմաք վէ հէր սեքիզ պին գըյէսինէ վերիլէճէք մագպուզ սէնէթինին վերուտի իլէ մուամէլէսինին խիթամնտա Օսմանլը լիրասը եիւզ գրուշ հիսապը իլէ հէման լեվազիմաթ տայիրէսի վէղնէսինէն վերիլմէք վէ մոհֆուզ նումունէսինէ մէթապը օրմաք շարթը վէ շերայիթի սայիրէսի իլէ միւպայեա օլունճաք տարասըզ սաֆի իկիրմի պէշ պին քըյէ Սիպիր եաղընընն պէհէր գըյէսի օնար գրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի եվվել բումինին իկիրմի իքինճի չէհարշէնպիհ կիւնի պիլ միւնագասա քարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլարրն վէ 22նճի չէհարշէնպիհ կիւնի եիւզտէ պէշ թէնղիլինէ բաղիպ պուլունանլարրն հարպիյէ նէզարէթի լեվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

17 թըշրինի եվվել 96 2

Միւպայեա օլունճաքը եվվելճէ իլան օլընան մալիմիլ մըքատար սատ եաղընընն թէրքիպաթը 0/0 40 գըյէսի սրղաբրըմըզ խալիս սիւա եաղը վէ 0/0 39 գըյէսի Մարչըրինն վէ 0/0 1 գըյէսի ատի տուզատան իպարէթի օրմաք վէ մէղքիւր Մարչըրինն թազէ վէ պիրինճի ճինս վէ ըսթէարինատէն արի սըղրը եաղընատան խպարէթի օրմաք չարթը վէ շերայիթի սայիրէսի իլէ պէհէր գրյէսի Օսմանլը լիրասը 100 գրուշ հիսապը իլէ 11 գրշ 5 բարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի եվվել բումինին 22նճի չէհարշէնպիհ կիւնի պիլ միւնագասա քարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթայէ թալիպ օլանլարրն վէ 23նճի բէնչշէնպիհ կիւնի սաաթ օն պուչուզա գասար եիւզտէ պէշ թէնղիլինէ բաղիպ պուլունանլարրն հարպիյէ նէզարէթի լեվազիմաթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

21 թըշրինի եվվել 96 2

"Կատարելութիւն"։

ՄԱՏԱՄ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

Աշխարհածանօթ Մաղ Նորոգողը

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբէք չվրիպիր Նորոգելու Ալլեր Մաղը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն։ Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալևորութիւնը։ Ներկ մը չէ։

Մ'իշտ կը հաստատէ ինքնին իրը մաղին բնական զօրացուցիչը։

Գտնուելու է միայն Վարքագրքի վերջին էջերուն մէջ։

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—

114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգղիայ։

Կը ծախուի ամեն Ներկծծանաճառներէն, Անու շահոտ Իւղավաճառներէն, և Անգղիացի Դեղավաճառներէն։

Կ. Պոլիս Ս. Գանդիլ եղբարց քով, Ցարմասի Պրիմանիք Բերա Մեծ փողոց և Լամբնա Փարիւ Էնայի քով, Անգղիական մթերանոց, Եիւքսէք Գալաթիա

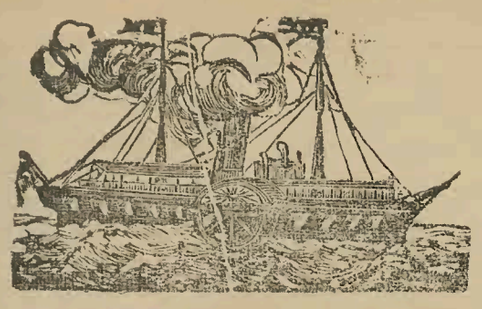

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇԱԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 15 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 31

ԲՈՍՓՈՐԻՆ ԻՋՆՈՂ ՇԱԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Երթևեկութիւն	Թիւ
4 15	Լէնիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիքտէրէ Թարապիա Լէնիքէյ Մէնէնէտ. Պոյանճըքէյ. Բուտլի Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտ գիւղի շրջեանին հետ պիտի հաղորդակցի.)	34
1 45	Ր և Ա Գալատէն Լէնիմահ. Մէզարպուրնու. Պէյիքտէրէ. Քիւրկճը Թարապիա. Լէնիքէյ. Էմիրկէն Պոյանճ. Ր. Հիսար. Պէպէք.	32
2 45	Լէնիմահալլէն Մէզարպ. Պէյիքտէրէ. Թարապիա, Լէնիքէյ. Էմիրկէն. Ր Հիսար. Պէպէք։	33
3 30	Լէնիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիքտէրէ. Թարապիա. Լէնիքէյ, Սմիրնեա, Էմիրկէն, Պոյանճըքէյ, Ր. Հիսար, Պէպէք։	18
4 15	Ա. Գալաթ, Լէնիմահալլէ Մէզարպ. Պէյիքտէրէ. Թարապիա. Լէնիք. Սմիրնէ. Էմիրկէն, Պոյանճըքէյ, Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. Սիրքէճի (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի).	19
5 15	Լէնիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիքտէրէ. Թարապիա. Լէնիքէյ Էմիրկէն. Ր Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ։	34
6 30	Լէնիմահալլէ. Պէյիք. Թարապ. Պէյքօղ Լէնիք. Սիրկիւն. Գանլըճա. Ր. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Արնաւուտքէյ, Զէնկէլքէյ. Պէյրպէյի. Օրթաքէյ Գուրգկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար։	4
8	Ա. և Ր. Գալատ. Լէնիմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյիքտէրէ Թարապիա. Պէյքօղ. Լէնիքէյ. Էմիրկէն. Պոյանճըքէյ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Անաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սմիրնեա)	32
10	Մէզարպուրնուէն Պէյիքտէրէ. Թարապիա. Լէնիքէյ, Էմիրկէն, Ր. Հիսար. Արնաւուտքէյ. Օրթաքէյ, Պէշիկթաշ։	22

Արնաւուտ գիւղ

Ժամ	Երթևեկութիւն	Թիւ
1 15	Արնաւուտքէյ Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ։	19
1 45	Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. Գալաթաշ։	2
2 15	Պէպէք. Արնաւուտքէյ. Գուրուչ. Օրթաքէ. Պէշիկթաշ. Գալաթաշ։	22
3	Արնաւուտքէյ. Գուրուչ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. (Բացի ուրբաթէ)։	25
3 30	Պէպէք. Արնաւուտքէյ, Գուրուչ. Օրթաքէ, Գուզկ. Պէշիք. Գալաթաշ։	2
4 15	Արնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ, Գալաթաշ։	22
5	Արնաւուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ։	2
10 45	Արնաւուտքէյէն ուղղակի կամուրջ։	19

Ասիական եղեր

Ժամ	Երթևեկութիւն	Թիւ
1 15	Պէյքօղ, Բաչատախչէ. Բիֆամի փաշա մահալլէսի. Գանլըճա, Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք։	21
1 15	Արնաւուտքէյ. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Գալաթաշ։	4
2	Պէյիքտէրէ. Թարապ. Պէյքօղ, Բաչատահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք. Գալաթաշ։ (Ուրբաթ օրերը մամ 1 1/2ին)։	17
3	Պէյիքտէրէ. Թարապիա. Պէյքօղ, Բաչատահչէ. Ր. Ր. մահալլէսի Գանլըճա. Ա. Հիսար։ Գանտիլլի, Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք. Պէշիքթաշ։ (Բացի ուրբաթէ)։	20
4 30	Պէյքօղ, Բաչատահչէ. Ր. բաչա մահալլէսի Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գուզկ. Սիրքէճի։ (Ուրբաթ օրերը Սիրքէճի չպիտի հանդիպի)։	21
8 45	Պէյիքտէրէ Պէյքօղ. Բաչատահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանտիլլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ, Պէյլերպէյ. Գուզկունճ. Իսկիւտար. (Ուրբաթ օրերը Բիֆամի փաշա մահալլէսի)։	25

ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԵԼՆՈՂ ՇԱԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Երթևեկութիւն	Թիւ
2 15	Գալաթաշ. Իսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք Պէյլ Զէնկ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար։ Գանը Էմիրկէն, Լէնիք. Պէյքօղ Թարապ. Պէյիք. Լէնիմահ։	4
2 15	Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար, Էմիրկ. Լէնիք, Թարապ. Պէյիքտա. Մէզարպ, Ր և Ա. Գալաթ։	19
3 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար, Գանլ, Միրկէօն, Սմիրնէ Լէնիք. Թար. Պէյիքտա. Մէզար. Լէնիմ.	34
5	Գալաթաշ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար։ Պոյանճ. Էմիրկէն. Լէնիք. Պէյքօղ, Թար. Պէյիք. Մէզարպուրնու. Լէնիմահալլէ. Գալաթաշ։	32
6 30	Իսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէյ. Պէյլերպէյի. Զէնկէլքէյ Արնավուտքէյ Գանտ. Ր. Հիսար։ Գանլըճա. Էմիրկէն. Լէնիք, Թարապիա. Պէյիք։	25
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավուտք. Պէպէք. Ր. Հիսար Էմիրկէն Լէնիք. Թարապիա. Պէյիքտէրէ Մէզարպուրնու։	22
9 15	Պէշիքթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար Պոյանճըք. Էմիրկ. Սմիրնեա. Լէնիք, Թարապ. Պէյիք. Մէզար. Լէնիմահալլէ։ (Բացի ուրբաթէ)։	20
10	Պէպէք, Ր Հիսար, Պոյանճըքէյ. Լէնիք. Թար. Պէյիք. Մէզարպ. Լէնիմահալլէ։	33
10 30	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկէն. Սմիրնէ. Լէնիք. Թարապ. Քիրիճմ. Պէյիքտա. Մէզարպ. Լէնիմ	18
11 10	Պէպէք Ր. Հիսար, Պոյանճ. Սմիրնէ. Լէնիք. Թարապ. Պէյիքտա. Մէզարպ Լէնիմ։ (Հաբաւայլին հոգմերուն Սմիրնեա չհանդիպիր)։	32

Արնաւուտ գիւղ

Ժամ	Երթևեկութիւն	Թիւ
2 45	Պէշիքթաշ, Օրթաքէյ. Արնավուտք։	2
3 30	Պէշիկթաշ. Օրթաքէյ. Արնավ.	22
4 30	Ուղղակի Արնավ.	2
10	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ Արնավ.	19
11	Գալաթ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնաւուտ.	4
11 20	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ Արնաւուտ. (Բացի Ուրբաթէ)։	25
11 40	Պէշիքթ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Պէպէք։	22
12	Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ։	2

Ասիական եղեր

Ժամ	Երթևեկութիւն	Թիւ
3	Իսկիւտար Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բիֆամի բաչա մահալլէսի Բաչատ. Պէյքօղ։	21
9 45	Գալաթ. Գուզկ, Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլլի Ա. Հիս, Գանլ. Բաչ. Պէյքօղ, Մէզարպ. Ր. Ա. Գալաք։	17
10 30	Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Զուպ, Բաչատ. Պէյքօղ, Թարապ. Պէյիք։	34
11	Պէշիք. Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչատ. Պէյքօղ։	21
11 40	Գալաթ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Արնավուտք.	19

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՒՉԱՄՔ ԱԲԻՄԱԼԻԷ

Երկկ իրիկան գոցուեցաւ	11, 2
Այս առաւօտ բացուեցաւ	11, 1
Կէս օրին	11, 1

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԳԹՈՅ

22 Հոկտեմբեր

Սովրէյմ ժէնէրալ	Անգլ. լիր.	4, 4
» Փոխանակութեան	»	2,38
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	7,15
Բրէմի ժէնէրալ	»	3,22
Բուտապէշի երկաթուղի	»	29,50
Լաուրիուտ	»	99,
Թրամուայ	Օսմ. լիր	397 20
Թզմի պրամ	»	1200

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

22 Հոկտեմբեր

Անգլ. լիրա	Դրչ.	109 27
Նաբոլէոն ոսկի	»	87 6
Իմպէրատոր Ռուս	»	89 25
Ռուսական թղթադրամ	9 բոլ. 10 քոպէք	
Գրրբէրց	Դրչ.	51 20
Մէնթիրէի տարբերութիւն	»	7 16
Հինգնոյ	»	212 20
Վեցնոյ	»	128 10
Մէթալիք	»	214
Պրինտ	»	565
5 փարանոց	»	225

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ.

Գոնթի եղբարք և Շահինի ընկերք պատիւ ունին ծանուցանել Յարգոյ հասարակութեան որ իրենց պատրաստած ընտիր ծխախոտներրովը յաճախորդներն առաւել ևս գոհացնելու նպատակաւ 'ի վաղուց անտի ծխախոտի արուեստի մէջ հանրածանօթ Տէմիրդափուլեան եղբարց հետ ընկերացած են, որով յաճախորդք ոչ թէ միայն ԵԷՆԻՃԷի առաջին կարգի ծխախոտաց և սիկարներու ընտրութեամբը, այլ իրենց յանձնարարութեանց փութաւնակի կատարմամբը չատ գոհ պիտի ըլլան։

Տաճկաստանի և Եւրոպիոյ բոլոր կողմերէն ուղղակի ամեն տեսակ և ուղղած քանակութեամբ թէ՛ տեղւոյ և թէ՛ ջարդած վաճառատեսակներ յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին և անմիջապէս կը ղրկուին։

Ծանօթութիւն. Փաքէթներն իրենց նախկին անունը պիտի կրեն, բայց հինէն տարբերելու համար վրան տպագրեալ «Տէմիրդափուլեան Եղբարք» պիտի նշանակուի։

Եւրոպիոյ կողմերէն յանձնարարագրք կառավարութեան շնորհիւ Պոստէյի տուրքէ ազատ են որոյ համար 100ին 20 զեղչ կըլլուի։

Վաճառատուներն են.

Գալաթիա Սանտրքճիլար Թիւ 130
Զընտան-Գափու Զէօմլէքճի. „ 29
Լէր.
Լամին էօնիւ „ 56
և բոլոր օտար վաճառատեղիք։

Ընկերութեանս ուղղակի նամակաց հասցէն պէտք է լինի (Տէմիրդափուլեան եղբարք, Գալաթիա Սանտրքճիլար Թիւ 130)։

Յ. Գ. Որչափ որ սոյն ընկերութիւնը հաստատած եմք այսու ամենայնիւ մեք մեր նախկին ծխախոտի գործարանը կը շարունակեմք առանձնաբար, որոյ ելից գլխաւոր վաճառատեղին է Զընտան-Գափու Զէօմլէքճիլեր Թ. 29։

Տէմիրդափուլեան Եղբարք

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և ազգ օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Գալաթիա Սանտրգճիլար Ճամանէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մարիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հաղորդակցութեան գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յ. Յովհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաչատրեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եղուարդ էֆ. Մաւրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ. Մազմանեան.
ՈՒՏՈՍՈՎ. Սրժ. Տ. Արիստակէս ա. ուաղ քահանայ Թէվլեան.
ՋՄԵՌԻՆԻԱ. Աբրահամ էֆ. Պէրպամպեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչով էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Եղիազարեան էֆ.
ԵՒԴՈԿԻԱ. ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՍ. Կիրակոս էֆ. Ս. Գալանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Մերուժեան.
ՎԱՆ. Պետրոս » Գաբամաճեան.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարամեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաչճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոկերչեան.
ՅՕՐԵՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
ԿԱԼԿԱՅԻ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՆՕՐՕ ԽԱՆ